

Szüleim Laci bátyámmal

ANTON BALÁŽ

**A KETTŐS IDENTITÁS
AJÁNDÉKA ÉS TERHE**

Beszélgetések Zsilka Tiborral

Madách Egyesület
Pozsony, 2024

A nyolcvanas évek elején meglehetősen gyakran találkoztam vele a budmericei alkotóházban, ahová azok a szerzők járhattak, akik a Szlovák Írószövetség tagjai voltak, s ebből arra következtetek, hogy a nehézségei elmúltak. Már a megjelenésével is felhívta magára a figyelmet: zömök, hallgatag, ápolt szakállal, kissé szórakozott tekintettel – a Pálffy ősök olajfestményeit juttatták eszembe mindig a bajmóci vár családi képtárából. De térjünk még vissza az Irodalmi Kommunikáció Kabinet tevékenységéhez, abba az időbe, amikor megpróbálták likvidálni. Ma már tudjuk, hogy ez nem sikerült, a kabinet működött tovább, és rengeteg szakmai eredményt tudott felmutatni a nyilvánosság számára. Milyen emberi és szakmai légkörben történt mindez?

Alkalmazkodnunk kellett az új feltételekhez, kitapasztaltuk az ezzel kapcsolatos korlátaink mértékét. Utolsónak a tanszékről Jozef Melichert bocsátották el. Nem volt párttag, de valamilyen cikket írt a lévai járási lapba, az ottani normalizálók feljelentették őt, a nyitrai elvtársak pedig gondoskodtak róla, hogy ne taníthasson tovább. 1989 novembere után visszatért, a katolikus modernizmusról kezdett az elsők közt Szlovákiában előadni, és egy érdekes könyvecskét is írt róla. Mi 1971 áprilisában konferenciát szerveztünk Az irodalmi mű társadalmi aspektusa témában, ami már a normalizáció hatására született, de az előadások minőségén ez semmiképp sem rontott. Az anyaga 1972-ben jelent meg, persze, kiheřelve, mert a szemünkre vetették, hogy nagyon sok az olyan szerző, akit töröltek a pártból. Űgyhogy miután Ján Sabol és Albín Bagin tanulmányait kihagytuk, ment csak át az anyag a szűrőjűnkön. Megjelent az *O interpretácii umeleckého textu* tanulmánygyűjtemény-sorozat harmadik kötete is.

Amelyben újra bemutatkoztál szerzőként, József Attila Hazám című versének elemzésével.

Ján Smrek ötvenes évekbeli remek fordítását vettem alapul. Maga a vers tartalmával megfelelt az akkor elvárt és előnyben részesített elkötelezett poézisnek, ugyanakkor igen magas művészi kvalitásokkal rendelkezik.

Ebben a számban található Borisz Uszpenszkij tanulmánya Zora Váلكová fordításában, és magyar szerzők tanulmányai: Hankiss Eleméré és Voigt Vilmosé. Mindkettőt Marta Žilková fordította. És ebben a szellemben folytattuk az elkövetkező években is. 1972-ben került sor A társadalmi értékek kifejezőeszközei az irodalmi szövegben elnevezésű tudományos konferenciára. Taktikai okokból azt a megjegyzést kapta, hogy a CSKP XIV. kongresszusának tanulságai motiválták. Ezekben a gyűjteményekben egyre gyakrabban szerepel Eugénia Bajzíkóvá neve, akinek a férje a párt nyitrai járási bizottságában dolgozott. Természetesen ő is párttag volt, ugyanakkor munkája megfelelt a szigorú kritériumoknak is. Mi, megbélyegzettek hivatalosan még csak a szerkesztői sem lehettünk a kiadványnak, de még csak a szerkesztőbizottság tagjai közt sem szerepelhettünk. Volt egy tanulmányom a közvetlen és közvetett értékelésről, melyben a közvetett értékelésre művészi szövegekből hoztam példákat, a közvetlenre pedig a tényirodalomból és politikai beszédekből. Ehhez jó alapul szolgált Vasil' Bilak beszéde, telis-tele olyan erős kifejezésekkel, hogy az már-már nevetséges: „A kommunista mozgalom renegátjai – Goldstücker, Šik, Pelikán, Fischer, Garaudy – és más különféle jobboldali szociáldemokraták, trockisták, öreg burzsoá uszítók, fasiszták, cionisták és a reakciós papság mind megható egyetértésben hullatják könnyeiket a szocializmus sorsa felett Csehszlovákiában.” Ebben a mondatban rengeteg értékelő-minősítő kifejezés található, mégpedig a legdurvább fajtából. Ez volt az elkötelezettség módja a normalizáció idejében, ez az elvtárs pedig a frázispufogatás prototípusát testesítette meg. Maga az idézet azonban automatikusan felfedte a szónok ürességét.

Nehezített körülmények között, a CSKP-ból törölt tagként 1971-ben sikerült megvédened a disszertációs munkádat – Štatistická distribúcia textu (A szöveg statisztikai disztribúciója) –, és megszerezted a nyelvtudomány kandidátusa címet.

A munkát Pozsonyban, a Ludovít Štúr Nyelvtudományi Intézetben védted, és a bizottságban olyan egyéniségek ültek, mint Jozef Ružička, František Miko, Jozef Mistrík, Ján Horecký. Hozzá kell tennem, hogy nagyon

segített nekem Zora Váلكová, aki a véleményyt írta a munkámról. Akkor Miroslav Válek költő és kulturális miniszter felesége volt, apja Valerián Zorin, az egykori szovjet nagykövet és a Szovjetunió külügyminiszterének, Andrej Gromikónak a helyettese. Jól kijöttünk egymással, máig őrizem azt a levelét, melyet 1977. január 30-án írt, s amelyben közli, hogy február 5-én Nyitrára készül és szívesen találkozna velem. És jött is, meghívtam őt ebédre hozzánk, még arra is emlékszem, hogy palacsintát ettünk, beszélgettünk s említette, hogy Kolsevníkov orosz poétikateoretikus nagyon beteg. Mindketten ismertük őt, és nagyon sajnáltuk. Eszembe nem jutott volna akkor, hogy Zora négy hónappal később kiugrik a harmadik emeletről, és három napra rá a kórházban meghal.

nizmus tanszéket is intéztük, azt javasoltuk, hogy osszuk két önálló részre: filozófia tanszékre és etika tanszékre. Ma is így működnek.

Amikor a Pedagógia Kar Pedagógiai Főiskolává volt átalakulóban, Peter Liba annak a vezetésében is szeretett volna veled együtt dolgozni.

Stuttgartban voltunk az iskolai segédeszközök kiállításán, ott mondta, hogy számol velem mint jövőre rektorhelyetttel. Én viszont már nagyon ki voltam merülve a súlyos beteg fiunkról való gondoskodásban, és már a dékánhelyettesi funkcióban sem kívántam maradni. És még egy indok volt: a társadalomban egyre inkább elharapózott a nacionalizmus, ami nem kerülte el a mi alma materünket sem. A volt káderek kezdték újra kidugni a szarvaikat. Ebben a helyzetben Peter Liba keresztény irányvonala, mely nemzeti érdekek és álláspontok mentén haladt, kezdett megfelelni az ún. régi struktúráknak is. Lassacskán újra szerephez jutottak a technokraták és a volt kommunisták. Én meg a kettős identitásomat kezdtem abban az időben teherként megélni. Amikor Rudo Chmelnek is köszönhetően jött az ajánlat, hogy Magyarországon taníthatnék, akkor közöltem Peter Libával, hogy szívesen megpályáznam azt az állást. És mivel katolikus egyetem, alapjában véve nem volt ellene. A szlovakisztika tanszékről volt szó, amit alapjaitól Käfer István kezdett kiépíteni. De ez már egy újabb fejezete az életemnek.

15.

Magyarországi egyetemen

Tanári pályafutásod újabb fejezetét a budapesti Pázmány Péter Katolikus Egyetemen kezdted. Tulajdonképpen ott voltál a születésénél, mivelhogy az 1993–94-es akadémiai év még csak a második esztendejét jelentette létezésének. Csaknem három évtized távlatából hogy emlékszel minderre? És miért éppen arról az esztergomi érsekről kapta a nevét, aki 1635-ben megalapította a nagyszombati egyetemet, és a pozsonyi Szent Márton-dómban van eltemetve?

A bársonyos forradalom után új lehetőségek nyíltak. Annak ellenére, hogy a nyitrai karon állandó munkahelyem volt, fontolgattam, hogy külföldön folytattam. Jól ismertem a prágai Károly Egyetemen Alena Macurovát, aki egy személyes beszélgetés során felajánlotta a lehetőséget, hogy előadjak ezen a híres egyetemen. De 1993-ban egy másik lehetőség adódott, megpályázni egy helyet az újonnan nyílt budapesti Pázmány Péter Katolikus Egyetemen. Nagyon csábító ajánlat volt. Mindig örömmel csatlakozom olyan projektekhez, melyeknek célja valami újat, értelmeset kiépíteni szinte a semmiből. Munkámmal a katolikus egyetemen szerettem volna kifejezni hálámat is az Úristennek fiunk gyógyulásáért. Ráadásul egy olyan egyetemről volt szó, melynek a története egészen a 17. századba nyúlik vissza. Pázmány Péter alapította 1635-ben jövőd papok nevelésére, akiknek az volt a feladatuk, hogy sikeresen megbirkózzanak a katolikus egyház ellenreformációs törekvéseivel. Sokáig mérlegelték, hogy Pozsonyban vagy Nagyszombatban legyen-e a székhelye, végül Nagyszombat mellett döntöttek, mivel ez a város egyházi központ

volt, s immár két évtizede sikeresen működtek ott a jezsuiták. Pázmány az osztrák Graz városát vette alapul, amelynek egyetemén hosszú évekig oktatott. A nagyszombati egyetemen a teológiai mellett bölcsészettudományi kar is létesült, az 1667-es évtől kezdve pedig jogi kar is. Ez az egyetem a Magyarország területén dúló török harcok után Budára költözött, később Pestre, és egészen a kommunista rendszerig működött. Akkor nevezték át Eötvös Loránd Tudományegyetemre, de az orvosi kar önállósodott, a teológiaiból pedig Római Katolikus Központi Hittudományi Akadémia lett, mert a kommunista egyetemen nem volt helye egy a Szentírást hirdetőket felkészítő karnak. Az egyetlen szent írás azokban az időkben csak Sztálin munkái lehettek.

Hogyan tudott kényszerű negyvenéves szünet után az új egyetem kapcsolódni az eredetihez?

A katolikus egyetem újraindításának vagy kiépítésének gondolata már rögtön a társadalmi változások után körvonalazódni kezdett. Nagy szerepet játszott ebben Gál Ferenc címzetes prépost, az egyetem későbbi rektora. A katolikus akadémiát aránylag könnyen lehetett transzformálni teológiai karrá, de további kar kiépítésére is szükség volt. Elkezdődött a bölcsészkar szervezése, ennek létrejöttében megint csak Käfer István játszott jelentős szerepet. Gál Ferenc volt a gyóntatója, és nagyon jól ismerték egymást. A bölcsészkar a teológiaival ellentétben úgymond szüzföldön született. Käfer Istvánnak sikerült meggyőznie az illetékeseket a szlovakológia tanszék szükségességéről. A szlovák nyelv és irodalom oktatása már 1992-ben el is kezdődött. Amikor megérkeztem Budapestre, az első éves szlovák szakosok mellett már voltak másodéveseink is. Az 1993–94-es akadémiai évben kizárólag nyelvtudományi órákat tartottam. Ideiglenesen a budai Ménesi úti kolostor termeiben tanítottunk. Ebben az utcában található az MTA Irodalomtudományi Intézete is, úgyhogy nem volt ez számomra ismeretlen terep. A szállást reggelivel és vacsorával egy szociális otthonban intézték el nekem, ahol tizenhat nővérke viselte kétezer idős ember gondját. Étkezés előtt együtt imádkoztunk, Éva testvérrel az élen. Csodálatra méltó rend uralkodott ott. Egy kivételes élmé-

nyem is származik innen. Az intézetben lakott az a 95 éves Dóra néni, aki Magyarországon elsőként szerezte meg a bölcsészettudományok doktora címet. Egyszer lehetővé tették, hogy meglátogathassam a szobájában, ahol a százéves nővérével lakott együtt. Ő érkezésem után lefeküdt és elaludt, mi meg Dóra nénivel szépen elbeszélgettünk. Kiderült, hogy Szerb Antal, a kiváló magyar író és irodalomtörténész, akit 1945. január végén halálra vertek a magyar fasiszták, csoporttársa volt az egyetemen. Az utca, ahol ez a szociális otthon állt, az ő nevét viseli. Dóra néni gyönyörű szókinccsel beszélt. Talán egy évvel ez után a találkozásunk után meghalt, a nővére pedig csak utána, 103 évesen költözött az öröklétbe. Igazi ellentmondás.

Elkezdte a szlovakisztika tanszéken dolgozni. Említetted, hogy Käfer István irodalomtörténész, jeles szlavista volt az, aki az új egyetemet az alapjaitól kezdte el kiépíteni. Én 2013-ban ismerkedtem meg vele a szlavisztikai konferencián Brűnnben, a M-saryk Egyetemen, és be kell vallanom, hogy semmit nem tudtam róla. Ráadásul meglehetősen kínosan éreztem magam, mikor elmondta, hogy ismeri a *Prehovor, Ezechiel* (Szólalj meg, Ezékiel) című regényemet Ján Lajčiakról, mivel érdekelte őt Lajčiak Jászi Oszkár szociológushoz fűződő kapcsolata.

Käfer István kitűnő szlovakista volt, széles látókörrel a szlovák irodalom tekintetében, főként a régebbi időszakot vizsgálta, de jól ismerte a kortárs szlovák irodalmat is. Laco Ballekról több tanulmányt is írt, tehát egyáltalán nem véletlen, hogy a te *Prehovor, Ezechiel* regényedet is érdeklődéssel olvasta. Családi gyökerei Trencsén környékére nyúlnak. Anyai nagyapja Bánovcében (Bán) született és Trencsénben volt szabóinas. Innen települt át Pestre. A fiatal Pista még találkozott vele a harmincas évek második felében, állítólag csak törve beszélt a magyart. Az apai nagyapja, Georg Käfer Klagenfurt környékéről költözött Újpestre, de az édesapja már Pesten született. Georg kéményeket épített, kettő ráadásul a mai napig áll, túléltek a világháborút is, meg az 1956-os forradalmat is. Tőle örökölte a német Käfer nevet, mely magyarul bogarat jelent. Mint

kiváló szlovakista új diszciplínát is teremtett hungaroszlovakológia néven. A magyar–szlovák kapcsolatok vizsgálatáról van ugyan szó, de Käfer új tartalommal töltötte meg. Ez egy specifikus tárgy volt az oktatásban, és a közép-európai szlavisztikának is a javára szolgált.

Térjünk át a tanszék kiépítésére. Ki mindenki adott ott elő, és mit tanítottál konkrétan te?

Käfer mellett mindenekelőtt meg kell említenem Kiss Szemán Róbertet, aki szlovák irodalmat oktatott. Később ő lett a Prágai Magyar Intézet igazgatója, és remek munkát végzett a magyar–cseh kulturális kapcsolatok területén. A következő ismert személyiség Vörös István bohémista, költő, műfordító és drámaíró, aki cseh irodalmat tanított. A bohémisztika tanszék vezetője volt, ahol többek között nyomdába készítettük elő a *Művészet-e a fordítás?* című kötetünket a műfordításról. Ebben olvashatunk tanulmányt Dionýz Ďurišintól, Peter Zajactól és Jiří Levýtól. A legelőjén található az én Jiří Levý érdemeit értékelő tanulmányom a műfordítás-elmélet fejlődésének tekintetében nemzetközi szemszögből. De itt is meg kell említenem Karol Wlachovskýt, aki néhány évig műfordítás-elméletet és gyakorlatot oktatott docensként. Gyakran vizsgáztattunk együtt államvizgákon is. Hatalmas áttekintése van a szlovák irodalomról, személyesen ismer sok jelentős szerzőt. Gyakran emlegette például, hogy amikor Emil Boleslav Lukáčcsal iszogattak, az mindig Adyt szavalt eredetiben, állítólag rengeteget ismert fejből. Kollégám volt még G. Kovács László, a legjobb magyar–szlovák tolmács, ő fordított a kormányfőknek és a köztársasági elnököknek is az állami látogatásaik során. Csodálatraméltó módon mindig elő tudja varázsolni emlékezetéből az éppen legmegfelelőbb kifejezést vagy szókapcsolatot. A következő kategóriába azok a hallgatóim tartoztak, akik később a kollégáim lettek.

Megneveznéd néhányukat, esetleg elmondanád, mire vitték aztán?

Mikor megalakult a bohémisztika tanszék, három hallgató került felvételekre, ebből ketten később a kollégáim lettek: Beke Márton és Mészáros

Andor. Beke később a doktoranduszom is volt a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen, Andort pedig még alkalmaztam is az új munkahelyemen, miután visszatértem Szlovákiába. A legtöbbre viszont Halász Iván vitte, aki a komáromi Selye János Egyetemen a szlovák nyelv és irodalom szakmai garanciavállalója volt. Először történelmet hallgatott az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, egy évvel később jogot is, majd átlépett hozzánk, és elvégezte a szlovák nyelv és irodalmat. Tizenhárom évig voltunk kollégák Piliscsabán. Mintha minden fokozatát megduplázza szerezné: 2012-ben szlavisztikából habilitált a prágai Károly Egyetemen, de egyúttal Budapesten is a jogi karon. Már államjogi egyetemi tanár, egyúttal a beiktatására vár szlovák irodalomból is. Fontos megjegyezni, hogy Zselíztől származik. Más utat járt be Haraszti Attila, aki a szlovakisztika első végzősei közt szerepelt, ma a diplomácia területén dolgozik. 2016-tól 2020-ig ő volt a kassai magyar konzul. Természetesen sokkal több sikeres végzősünk van jelentős posztokon.

Következő fontos kérdés. Kinek volt kedve 1993-ban Magyarországon szlovakisztikát tanulni?

Mindenekelőtt szlovák gyökerekkel rendelkező hallgatók voltak ők. Néhányuk meg sem tudott mukkanni szlovákul, de érdeklődést mutattak az iránt, hogy megtanulják elődeik nyelvét. Továbbá szlovákiai diákok voltak, elsősorban Párkány környékéről, sőt Ipolyságról is. Később éppen ezek a hallgatók képezték a szlovakisztika alapját, és nagyszerű is volt velük együtt dolgozni, mert tudtak szlovákul, ha nem is mindig tökéletesen. Volt egy lány hallgatónk is, Krisztina, zsidó származású, hosszú ideig élt külföldön, több nyelven beszélt. Felvételizett szlovákra, mivel legalább egy szláv nyelvet is meg akart tanulni. Sikertelen próbálkozás volt, egy bizonyos idő után feladta. Azzal magyarázta, hogy hiába küszködik a szlovák nyelvvel, képtelen elsajátítani. Ha jól tudom, hebraisztikára lépett át, s azt sikeresen el is végezte. A Budapestről Piliscsabára való költözés után 1994-ben Käfer Maróth Miklós dékánnal együtt elindították az ún. nulladik évfolyamot. Ebbe az évfolyamba vették fel azokat a hallgatókat, akik szlovák szakra jelentkeztek, de ennek sikeres befeje-

zése után felvételi nélkül választhattak bármilyen szakot. Meg kell mondanom, hogy a felsőoktatási intézményekben töltött 59 évem alatt soha hasonlóval nem találkoztam. A nulladik évfolyamban mintegy húsz hallgatónk volt, de túlnyomó többségüket a szlovák a legkevésbé sem érdekelte. Szlovák nyelvet a Budapesti Szlovák Intézetben is tanítottam, Karol Wlachovský szervezte a tanfolyamokat. Két csoportom volt, kezdők és haladók. Megállapítottam, hogy három kategóriája lehetséges azoknak, akik idegen nyelvet szeretnének elsajátítani: az egyiket azok alkotják, akik soha nem tanulnak meg idegen nyelvet, a másodikat azok, akik átlagos, a harmadikat pedig azok, akik átlagon felüli képességekkel rendelkeznek. Két tanítványom volt átlagon felüli: Horváth Csaba orvos-tanhallgató, akivel már három-négy hónap elteltével lehetett szlovákul kommunikálni, és egy bizonyos Koródi úr, aki már elmúlt hatvanéves, hat nyelven beszélt, ráadásul egy időben valamilyen francia lap szerkesztője is volt. Mivel tudott oroszul is, kezdetben a legnagyobb gondot a kiejtése okozta. Hamarosan viszont tisztességes szinten bírta a szlovákot, ami a kiejtést illeti is. Biztosan nem veszne el Szlovákiában.

A szlovakisztika mellett az egyetemen megalakult a bohemisztika és a polonisztika tanszék is, végül létrejött a Közép-Európa Intézet. Käfer professzor nyugdíjba vonulása után átvette a szlavisztika tanszék és az intézet irányítását is. Hogy jellemeznéd a tevékenységét és szakmai hozadékát a közép-európai kultúrák megismerésében?

Elsősorban le kell szögezni, hogy Magyarországon a törvényből kifolyólag mindenki nyugdíjba vonul, aki betöltötte a 70. életévét. Käfer után átvettem a tanszék és az intézet irányítását, de ő továbbra is tanította a tárgyait, csak nem lehetett főállású alkalmazott. Azok már nehéz idők voltak, egyre kevesebb volt ugyanis a diák. Szlovakisztikára már nem jelentkeztek Szlovákiából, hiszen már tanulhattak Komáromban is a Selye Egyetemen, ráadásul díjmentesen, Magyarországon pedig a felsőoktatás fizetős, a felvett hallgatók csupán egy kis százalékát támogatja az állam. Ennek ellenére ellenálltunk a nyomásnak, amivel fokozatosan meg kí-

vánták szüntetni ezt a jól kiépített munkahelyet. Továbbra is felkészítettük a hallgatókat mindhárom szláv nyelvből és irodalmából, sőt én még három évig oktattam mint professor emeritus a katolikus egyetemen az után is, hogy végleg visszatértem Szlovákiába.

Bár a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Budapesten kezdte meg működését, 1994-től az állandó székhelye Piliscsaba lett.

Éppen 1994 szeptemberében vettem át Michal Kováč köztársasági elnöktől a professzori okleveletem, és másnap már az új akadémiai év megnyitóján álltam Piliscsabán, ahol a nyugati egyetemek mintájára ún. campusot hoztak létre a bölcsészkarok a kaszárnya átalakított klasszicista épületeiben. A Perczel Mór laktanyát az 1956-os forradalom után szovjet katonák foglalták el, az épületek szörnyű lerobbant állapotban maradtak utánuk, s ezek lettek tantermekké, tanszékekké átépítve. Az átalakításokat Makovecz Imre, a legismertebb magyar építész csapata tervezte. Az egyes épületek nagy hittudósokról kapták a nevüket: Anselmianum, Augustineum, Ambrosianum, Catharineum, Emericanum, Stephaneum. Maga a campus a Pilis hegység lábánál terül el, gyönyörű környezetben. Nekünk az összes termünk az Ambrosianum épületében volt, a szállásom pedig a Catharineumban. A campus ünnepélyes megnyitója pompázatos volt, az átadáson maga Habsburg Ottó is mondott beszédet, és magyar nyelvű szónoklatában egyenesen magyarnak vallotta magát. Volt alkalom személyesen is megismerkedni s néhány mondatot váltani vele. Végezetül azt is el kell vizsont mondani, hogy nem minden épület lett befejezve. A campus legnagyobb és központi épülete készült el utolsóként, ezt maga Makovecz Imre tervezte. Nevét Szent Istvánról kapta: Stephaneum. Az alatt a húsz év alatt az összes épületben előadtam és vizsgáztattam, a modern előadótermekben az oktatás műszakilag is kitűnően biztosított volt. Elég volt a szemeszter kezdetén átadni a technikusnak az alapinstrukciókat, s ő az előadásokra minden szükségeset előkészített.

Karol Wlachovský és Peter Káša is adott elő szlovák irodalmat?

Karol Wlachovský főleg az irodalmi szövegek fordításáról adott elő, magyarról szlovákra. Egy bizonyos időben docensi státusza is volt. Kása Péter más eset. Öt évig volt szlovák lektor Lengyelországban, az alatt az idő alatt nagyon jól megtanult lengyelül, úgyhogy jó választás volt az intézetünk számára. Egy konferencián ismerkedtünk meg a lengyelországi Cieszynben, ahol Käfer professzor is először találkozott vele, és meggyőzte őt, hogy lépjen át hozzánk. Nemcsak irodalmat tanított, hanem közösen a filmművészet titkaiba is beavattuk a hallgatókat. Intézetvezetői időszakom alatt sikerült elérnem, hogy elismerjék neki a Szlovákiában szerzett docentúráját. Azokban az időkben épült ki teljesen a szlovakisztika, és merem állítani, hogy jobb felállásban, mint némely szlovák nyelv és irodalom tanszékek Szlovákiában. Ema Krošlaková halála után a nyelvtant Juraj Dolník és Pilecky Marcell tanította, az irodalmat Käfer István és Kása Péter, én a kortárs szerzőket és irodalomelméletet. Karol Wlachovský továbbra is oktatott a tanszéken.

Magyarországra előadni nem egyszerű szlovák nyelvi lektorként érkeztl, hanem mint elismert irodalomtudós. Úgyhogy a tanári tevékenységed mellett lehetőséged volt egyenrangú partnerként mozogni a magyar tudományos életben is. Felfrissítetted a hetvenes években szerzett kapcsolataidat, vagy újakat létesítettél?

Őszintén szólva már nem kapcsolódtam rá a magyar irodalmi körökre. Főleg a szlovakisztikára és a szlavisztikára összpontosítottam, a szlovák irodalomról és a filmművészetről adtam elő, tudományos munkám jelentős részét továbbra is a nyitrai egyetemen és szlovák közegben valóítottam meg. Természetesen segítettem a tudományos munkát Magyarországon is, de az irodalomtörténeti aspektus túlsúlya a kutatásban nem az én terepem. Egyszer előadtam a szemiotikai társaságban, de már nem volt rám olyan hatással, mint fiatalkoromban. Végző soron Magyarországon akkor is csak egyetlen ismert csoport (iskola) létezett, Kanyó Zoltán vezetésével Szegeden. A nyolcvanas években Dénes Imrével jártunk a konferenciáikra, sőt meg is jelentették egy angol nyelvű tanulmányomat az allúzióról. Lubomír Doležel is publikált náluk a narratológia tárgy-

körében. Éppen őket követte nyomon a katolikus egyetemen való tartózkodásom idejében a deKON-csoport. Már a név is mutatja, hogy tagjai a posztmodern ismert kifejezése, a dekonstruktivizmus helyett a konstrukcióra helyezik a hangsúlyt. A csoport alapítója és vezetője Odorics Ferenc, gondozásukban jelentek meg a deKON-kÖNYVek, és ún. dekonferenciákat is szerveztek. Én nem vettem részt egyen sem, érdeklődésem és tevékenységem ugyanis leginkább a keresztény irányultságú irodalom és művészet felé kanyarodott.

Anton Baláž
A kettős identitás ajándéka és terhe
Beszélgetések Zsilka Tiborral

Megjelent a Madách Egyesület, Pozsony gondozásában 2024-ben.
Első kiadás. Oldalszám 264. Felelős kiadó: Csanda Gábor. Szerkesztő:
Cs. Liszka Györgyi. Borítóterv és nyomdai előkészítés: Juhász Rokko –
Kassák Intermediális Kreativitás Központ.
Nyomda: infopoint Kft.

Anton Baláž
Dar a bremeno dvojitej identity
Rozhovory s Tiborom Žilkom
Preklad: Gábor Csanda

Vydal Spolok Madách – Madách Egyesület, Bratislava, 2024.
IČO 30807719. Prvé vydanie. Počet strán 264. Náklad 150. Vydavateľ:
Gábor Csanda. Redaktor: Györgyi Cs. Liszka. Návrh obálky a grafická
úprava: Juhász Rokko – Kassákovo centrum intermediálnej kreativity.
Tlač: infopoint s.r.o.

ISBN 978-80-89833-47-4

